

L'òpera de Vigata

Andrea Camilleri

Van començar el camí en silenci, perquè la nit era tan fosca que no només s'arriscaven a trencar-se la carcanada sinó l'os del coll i tot. Avançaven amb molta cautela, amb por de posar malament els peus, fins que es van anar acostumant a la foscor. Aleshores el nano va preguntar:

-Hi ha algú al poble que vengui utxes?

-Que vengui què?-, va preguntar en Garzia, fora de joc.

I davant del seu estupor, en Nando es va posar a parlar en vers:

La utxa és una cosa petiteta,
feta de fang, casi rodona:
a dintre buida, tota la panxeta,
i un peu per aguantar-se, que bufona!
El tai de dalt pel xaval és la meta
per la moneda que el papà li dóna,
i aixís aprèn a estalviar
pel dia que tindrà que trebaiar.

-Ja ho veig-, va dir en Decu. -Això que en deis ses utxes són ses guardioles, allà on ets al·lotets hi guarden es doblers.

-A on podem trobar, pues?

-Ara t'hi duc. Però primer digue'm una cosa: que escrius poesies, tu?

A en Traquandi se li va escapar una de les seves rialletes de tísic i es va eixugar els llavis amb el mocador.

-Ja m'agradaria, però no sé iens. Això eren versos del Giuseppe Berneri, un poeta romà que va escriure sobre un personatge molt divertit que es deia Meo Patacca. Gràcies a ei vaig tenir la idea de com calar foc al taiatro. El Berneri diu que quan a Roma els agafava per nar a cremar el gueto on estaven els iueus, agafaven tot de utxes, s'omplien de pólvora pírica, s'hi ficava un drap encès a la ranura i iavonses es tiraven dintre les cases dels iueus. La utxa es trencava, la pólvora s'escampava i s'encenia el foc. A que està ben pensat?

Van estar una estona callats perquè el caminet era ple de sots i si parlaven es distreien.

Renegant i maleint els ossos de tot cristo, ensopegant, caient i fent tentines, per fi van arribar al capdavall del caminó, que desembocava en un camí de terra. En Nando es va arrepenjar en un fanal per reprendre una mica l'alè. De tant com suava tenia les ulleres entelades.

-Com funcionen les faroles en aquest poble?

En Decu, content per no haver-se trencat la carcanada en aquella baixada infernal, va contestar de seguida.

-En es carrers des raval hi ha qualque fanal com ara aquest, que van amb oli, i en es centre més, però amb petroli.

-I els horaris d'encendre i apagar?

-Depèn.

-Com que depèn?

-Es contracte de sa il·luminació el va obtenir un parent meu, per això estic al corrent de com funciona sa cosa. A l'estiu el tenen encès fins tard perquè a sa gent li agrada sortir a donar un tomb o prendre sa fresca, i a l'hivern l'apaguen més prest.

-D'acor, com que estem a l'hivern, més d'hora què vol dir?

-Depèn de com els va sa butxaca en aquest parent meu i a en Vanni Scoppola, que és es funcionari responsable des servici. Vejam si m'explic. Posem que n'Scoppola va curt d'armilla; idò, li diu en es meu parent: declaram que es fanals s'apaguen a les nou de s'horabaixa però tu apaga'ls a les set. Ses dues hores de petroli estolviat mos les repartim a mitges. Aclarit?

CAMILLERI, Andrea. *L'òpera de Vigata*. Barcelona: Edicions 62, 2004, p. 100-101.

Traduït per Pau Vidal